

UDENRIGSMINISTERIET
Center for Europa og Nordamerika

EKN, sagsnr.: 2018-3701
Den 2. oktober 2018

Rådsmøde (udenrigsanliggender) den 15. oktober 2018

SAMLENOTAT

1. Centralasien.....	2
2. Libyen	4
3. De eksterne aspekter af migration	6
4. Den Centralafrikanske Republik	8
5. EU sanktionsregime på kemiske våben	10

1. Centralasien

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat

1. Resumé

Rådet vil have en drøftelse af udviklingen i Centralasien og EU's forhold til regionen i lyset af de seneste udviklinger.

2. Baggrund

På rådsmøde (udenrigsanliggender) vil der være en generel drøftelse af udviklingen i Centralasien og EU's forhold til regionen.

Drøftelsen vil foregå i lyset af den igangværende opdatering af EU's strategi over for Centralasien og det planlagte møde mellem de centralasiatiske udenrigsministre og EU 23. november 2018. Den seneste strategi er fra 2007, og opdateringen, der forventes vedtaget i 2019, skal afspejle udviklingen i regionen siden da. Drøftelsen skal således give medlemslandene en mulighed for at dele deres syn på udviklingen i regionen og påpege hvilke muligheder denne giver for EU, også med henblik på at spille ind til drøftelsen med de centralasiatiske udenrigsministre 23. november.

Centralasien udvikler sig relativt hurtigt i disse år. Der har været reformer i Usbekistan og Kirgisistan og der er tiltag til øget regionalt samarbejde. Hertil kommer en øget interesse fra Kina, bl.a. igennem Belt and Road Initiative, samt fra andre regionale spillere i regionen. Drøftelsen på rådsmødet falder sammen med vedtagelsen af EU's strategi for at forbinde Europa og Asien, der også er relevant for den centralasiatiske region. De centralasiatiske lande ser et øget samarbejde med EU som en mulighed for at diversificere deres samarbejdspartnere og balancere mellem disse.

3. Formål og indhold

Der ventes en generel drøftelse af udviklingen i Centralasien og EU's forhold til regionen.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes en konsensual drøftelse af udviklingen i Centralasien blandt medlemslandene og opbakning til EU's arbejde i regionen. Der forventes bred støtte til det igangværende arbejde med at opdatere EU's strategi over for Centralasien.

10. Regeringens generelle holdning

Det er regeringens holdning, at det er gavnligt at opdatere EU's strategi over for Centralasien i lyset af udviklingen i regionen siden seneste strategi blev vedtaget i 2007, og der bakkes op om EU's engagement i regionen. Dermed findes drøftelsen af Centralasien på rådsmødet den 15. oktober 2018 betimelig.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.

2. Libyen

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

Rådet (udenrigsanliggender) den 15. oktober 2018 ventes at drøfte den seneste udvikling i Libyen samt den kommende Libyen-konference i Italien i november 2018.

2. Baggrund

Sikkerhedssituationen i Libyen er fortsat yderst skrøbelig. Den internationalt anerkendte samlingsregering i Tripoli har kun meget begrænset territorial kontrol, og er under pres fra general Khalifa Haftar og hans styrker i øst og fra intern rivalisering mellem regeringstro militser. I slutningen af august intensiveredes kampene mellem forskellige militser i og omkring Tripoli. FN's særlige repræsentant for Libyen, Ghassan Salamé har siden forhandlet op til flere våbenhviler på plads, men situationen er fortsat meget ustabil. Det har sat den hårdt prøvede befolkning under yderligere pres, ligesom migrationshåndteringen påvirkes negativt.

Danmark og det internationale samfund bakker fortsat op om FN's bestræbelser på at finde en politisk løsning på krisen, herunder afholdelse af parlaments- og præsidentvalg. Dog har den manglende fremdrift i FN-sporet resulteret i bilaterale initiativer fra både Frankrig og Italien. Den 29. maj var Frankrigs præsident Emmanuel Macron vært for et højniveaumøde, der bl.a. havde deltagelse af den libyske premierminister Sarraj, general Haftar, formanden for repræsentanternes hus Aguila Saleh og formanden for statsrådet Khalid Meshri. Mødet resulterede i en erklæring, der fastsatte datoen for afholdelse af valg i Libyen til den 10. december 2018. Det vurderes imidlertid ikke længere at være realistisk.

I et forsøg på at skabe fornyet momentum har Italien taget initiativ til at afholde en international Libyen-konference i Italien i november. Formatet forventes at være det såkaldte "Rom-format" med højniveaudeltagelse fra Algeriet, Chad, Kina, Egypten, Frankrig, Tyskland, Jordan, Italien, Malta, Marokko, Niger, Qatar, Rusland, Saudi-Arabien, Spanien, Sudan, Tunesien, Tyrkiet, UAE, USA, Storbritannien, EU, FN, Den Arabiske Liga samt Den Afrikanske Union. Dagsordenen er ikke endeligt fastsat, men emner såsom økonomi, sikkerhed, den politiske proces, humanitære aspekter og national forsoning forventes at blive drøftet. Derudover vil konferencen særligt fokusere på øget libysk ejerskab og støtte til den FN-faciliterede proces.

På foranledning af Italien har der i længere tid været fokus på at intensivere bestræbelserne på at standse menneskesmuglere, der opererer fra Libyen. Bl.a. fremhævede konklusionerne fra Det Europæiske Råd af den 28. juni 2018, at EU fortsat vil stå side om side med Italien og andre medlemsstater i frontlinjen i denne henseende. Den nye italienske regering har siden sin tiltræden i juni 2018 i flere tilfælde nægtet at modtage irregulære migranter og flygtninge, der reddes i Middelhavet men insisteret på omfordeling til andre EU-lande. Ankomstallet af irregulære migranter til Italien er dog faldet med mere end 80 procent sammenlignet med 2017.

Ifølge IOM og UNCHR er forholdene for de ca. 9000 migranter og flygtninge, der befinder sig i de officielle detentionscentre i Libyen, fortsat yderst kritiske. Danmark har igennem støtten til EU's Trust Fund bidraget til, at over 30.000 migranter og 1.700 flygtninge er blevet evakueret fra Libyen siden 2017. Derudover bidrager Danmark til stabiliseringsindsatser i Libyen med fokus på

genopbygning af basal infrastruktur og støtte til afholdelse af lokalvalg samt til FN's og International Røde Kors' humanitære indsatser for internt fordrevne samt migranter/flygtninge.

3. Formål og indhold

Rådet (udenrigsanliggender) den 15. oktober 2018 ventes at drøfte den seneste udvikling i Libyen samt den kommende Libyen-konference i Italien i november 2018.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes fortsat opbakning til FN's bestræbelser på at fremme en politisk løsning og bidrage til stabilitet i Libyen. Der må også forventes støtte fra flere medlemslande til Italiens forsøg på at skabe fornyet momentum med afholdelse af en international Libyen-konference i Italien den 13. november.

10. Regeringens generelle holdning

Danmark støtter et stærkt EU-engagement i Libyen og FN's bestræbelser på at opnå en politisk løsning. Danmark kan endvidere udtrykke støtte til afholdelse af en Libyen-konference i Italien i 2018.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt for Folketingets Europaudvalg til orientering ved skriftlig forelæggelse den 11. juli 2018.

3. De eksterne aspekter af migration

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

På rådsmødet (udenrigsanliggender) den 15. oktober 2018 forventes en bred drøftelse af de eksterne aspekter af migration. Drøftelsen vil formentlig pege frem mod det Det Europæiske Råd den 17. - 18. oktober 2018, hvor migration forventes at være på dagsordenen med en status for arbejdet med implementeringen af konklusionerne fra Det Europæiske Råd i juni.

2. Baggrund

Antallet af ankomne flygtninge og migranter til Europa er faldet markant i 2018, og er nu under niveauet før 2015. Der er bred enighed blandt medlemslandene om, at det i særdeleshed skyldes EU's eksterne migrationsindsatser, herunder styrkelsen af den Europæiske Grænse- og Kystvagt (Frontex) og indsatserne møntet på forbedret migrationshåndtering i transit- og oprindelseslande. Ikke mindst har EU-Tyrkiet-aftalen været helt central, men også kapacitetsopbygningen af den libyske kystvagt (med henvisning til Malta-erklæringen fra 2017), FN's beskyttelses- og stabiliseringsindsatser i Libyen, herunder den trilaterale EU-AU-FN-taskforce, der bl.a. har bidraget til at hjælpe over 30.000 irregulære migranter og 1700 flygtninge ud af libyske detentionscentre. EU's Trustfond for Afrika (EUTF) er et centralt EU-migrationsinstrument, der bl.a. har bidraget til at finansiere EU-indsatserne i Libyen.

På det uformelle møde i Det Europæiske Råd i Salzburg den 19.-20. september var der bred enighed om vigtigheden af at styrke samarbejdet med tredjelande om migration. Dette sker blandt andet som opfølgning på konklusionerne fra Det Europæiske Råd i juni og den efterfølgende proces, som Kommissionen har igangsat med konceptudvikling af såkaldte ilandsætningsplatforme (uden for EU) og kontrollerede centre (i EU) i dialog med UNHCR og IOM. Dertil kommer, at EU og Den Arabiske Liga blandt andet vil kunne forventes at drøfte et styrket migrationssamarbejde på et kommende topmøde i starten af 2019.

EU-Kommissionens formand Jean-Claude Juncker fremhævede på linje hermed i sin årlige tale om Unionens tilstand den 12. september behovet for både at styrke samarbejdet med tredjelande om tilbagetagelse, men også for at skabe lovlige migrationsveje, som led i EU's eksterne migrationsindsats. Endelig kan det bemærkes, at der i forslaget til EU's næste flerårige budget (MFF) indgår et eksternt udviklingsinstrument med en målsætning om at anvende 10 pct. af det samlede budget på i alt 79,2 mia. euro (2018-priser) på migrationsrettede indsatser.

3. Formål og indhold

På rådsmødet (udenrigsanliggender) den 15. oktober 2018 forventes en drøftelse af de eksterne aspekter af migration. Drøftelsen vil formentlig pege frem mod det Det Europæiske Råd den 17. - 18. oktober 2018, hvor migration forventes at være på dagsordenen med en status for arbejdet med implementeringen af konklusionerne fra Det Europæiske Råd i juni.

På rådsmødet (udenrigsanliggender) må følgende emner på den baggrund forventes at kunne indgå i den overordnede drøftelse: Den aktuelle udvikling i ankomsttal, dialogen med tredjelande, ilandsætningsmekanismer og kontrollerede centre, styrkelsen af den Europæiske Grænse- og

Kystvagt (Frontex), EU's Trustfond for Afrika (herunder et finansieringsunderskud på over 500 mio. euro.) samt migrationselementerne i Junckers State of the Union-tale.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Drøftelserne forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Generelt er der solid opbakning i EU-kredsen til EU's eksterne migrationsindsatser. Samtlige medlemslande bakker ligeledes op om EU's styrkede fokus på tilbagetagelse og vigtigheden af at fremme et stærkt samarbejde med de afrikanske partnerlande om migration.

10. Regeringens generelle holdning

Fra dansk side støtter man op om og bidrager aktivt til EU's eksterne migrationsindsatser med fokus på styrket kontrol ved EU's eksterne grænser, forbedret migrationshåndtering i transit- og oprindelseslande, styrket samarbejde med tredjelande om bl.a. tilbagetagelse og fokus på indsatsen for at imødegå de grundlæggende årsager til migration. Med et nyt tilsagn i juni i år på 75 mio. kr. fordoblede Danmark sit bidrag til EU's Trustfond for Afrika til i alt 150 mio. kr. Danmark er nu fjerdestørste bidragsyder i absolutte tal. Danmark har endvidere et bidrag på 75 mio. kr. på FFL19 til EU's Eksterne Finansieringsplan. Derudover har Danmark styrket sit bidrag til EU's civile grænsemission i Libyen (EUBAM) samt til den europæiske grænse- og kystvagt (Frontex).

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

4. Den Centralafrikanske Republik

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

Konflikten i den Centralafrikanske Republik vil være genstand for en kort drøftelse på rådsmødet (udenrigsanliggender) den 15. oktober 2018. Hovedfokus for drøftelsen forventes at være behovet for en forbedret sikkerhedsmæssig og humanitær situation samt perspektiverne for EU's videre indsats i landet. Muligheden for en civil CSDP-mission kan i denne forbindelse komme op.

2. Baggrund

Situationen i den Centralafrikanske Republik er fortsat præget af konflikt og en meget svær humanitær situation. Landet har siden overgangen til selvstændighed i 1960 været præget af vold og ustabilitet. Efter borgerkrigen i 2013 opstod et utal af kriminelle grupperinger uden politisk dagsorden, som i dag dominerer voldsbilledet. Det vurderes således, at 80% af volden i den Centralafrikanske Republik alene er af kriminel karakter og sker på baggrund af en manglende retsstat med bl.a. strategisk anvendelse af seksuel vold og omfattende overgreb mod civilbefolkningen til følge. Præsident Touadera og hans regering blev valgt i marts 2016 ved en legitim, demokratisk proces beskyttet af FN's fredsbevarende mission, MINUSCA. Præsidenten har dog ikke flertal i parlamentet, og der mangler basale statsstrukturer, ligesom staten ikke vurderes at have kontrol over mere end 20% af landets territorium.

MINUSCA, der bl.a. råder over 11.650 militærpersonel og 2.080 politifolk, spiller en central rolle i forsøget på at genoprette stabiliteten i landet. Missionen er under stærkt pres og har vanskeligt ved at opfylde sit beskyttelsesmandat. EU's militære træningsmission, EUTM RCA, er en anden vigtig aktør i landet særligt i relation til arbejdet med at kapacitetsopbygge den nationale hær, FACA, hvis tropper er af ringe kvalitet. Missionen består af ca. 150 personel, der forestår træning og certificering af alle elementer af FACA. Der har fra regeringens side været stor tilfredshed med missionens indsats, og præsidenten har udtrykt ønske om, at EU som led i retsstatsopbygningen kunne udvide EUTM med en civil komponent til kapacitetsopbygning af politi og gendarmeri efter samme princip som støtten til FACA.

Der er fra EU's Fælles Udenrigstjeneste lagt vægt på at styrke EU's indsats i sikkerhedssektoren, og det er i forbindelse hermed besluttet, at EUTM udvides med en "interoperabilitetssøjle", hvori civile komponenter indgår. Der ville være behov for ca. 14 civile medarbejdere i den nye søjle, der ville arbejde under den militære ledelse. Finansieringen heraf ville ske over Athena-mekanismen.

3. Formål og indhold

Formålet med dagsordenspunktet er at drøfte situationen i den Centralafrikanske Republik med fokus på den sikkerhedsmæssige og humanitær situation samt perspektiverne for EU's videre indsats i landet. Mulighederne for en civil CSDP-mission kan i denne forbindelse komme op.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er blandt medlemslandene bred enighed om, at situationen i den Centralafrikanske Republik er bekymrende. Enkelte lande ser i den forbindelse behov for oprettelsen af en ny civil CSDP-mission. Det er der dog ikke opbakning til blandt de øvrige medlemslande. Der forventes imidlertid at være opbakning til etableringen af en ”interoperabilitetssøjle” i den eksisterende træningsmission, som indeholder civile elementer.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter den generelle indsats for at skabe et fredeligt og stabil udvikling i den Centralafrikanske Republik, der er i stand til at varetage egen sikkerhed. Dette kommer bl.a. til udtryk igennem Danmarks humanitære støtte til den Centralafrikanske Republik, der er en prioriteret humanitær krise for dansk humanitær assistance. I 2017 bidrog Danmark således med i alt 36,8 mio. kr. til krisen, herunder fortrinsvis inde i selve den Centralafrikanske Republik, men også til flygtninge fra den Centralafrikanske Republik i Cameroun. I 2018 har Danmark til og med september bidraget med 19,2 mio. kr. til krisen, og der overvejes løbende behov for yderligere bidrag. Danmark yder også via Afrika-programmet for Fred støtte til den Afrikanske Unions nuværende 20 forbindelseskontorer, der er placeret i skrøbelige lande herunder bl.a. i den Centralafrikanske Republik. En eventuel ny civil interoperabilitetssøjle vil indgå som en del af EU's træningsmission i den Centralafrikanske Republik. Danmark bidrager som følge af forsvarsforbeholdet hverken til EU's træningsmission i den Centralafrikanske Republik eller til Athena-mekanismen, som finansierer missionen.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Udviklingen i den Centralafrikanske Republik blev senest forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 13. december 2013.

5. EU sanktionsregime på kemiske våben

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

På rådsmødet (udenrigsanliggender) den 15. oktober 2018 ventes en vedtagelse af et autonomt EU-sanktionsregime vedrørende kemiske våben mhp. at bidrage til at imødegå spredning og brug af kemiske våben. Det foreslåede sanktionsregime indebærer, at der kan iværksættes målrettede restriktive foranstaltninger i form af indefrysning og indrejseforbud over for personer, grupper, virksomheder og enheder, der foretager visse handlinger i relation til spredning og brug af kemiske våben.

2. Baggrund

Rådet har fremlagt forslag om en afgørelse samt en forordning vedrørende sanktioner mod spredning og brug af kemiske våben (herefter "forslaget").

Rådets forslag er i overensstemmelse med Rådets fordømmelse af enhver brug af kemiske våben samt udtrykte vilje til en styrkelse af beredskabet imod kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare trusler (d. 22. marts 2018) som svar på Skripal-sagen og Syrien, og med Rådets efterfølgende opfordring (d. 28. juni 2018) om snarlig udarbejdelse af et autonomt EU-sanktionsregime til at imødegå spredning og brug af kemiske våben.

Forslaget understøtter endvidere EU strategien af 2003 som udtrykker forpligtelse på at modarbejde spredning af masseødelæggelsesvåben og de internationale aftaler og traktater vedr. spredning af kemiske våben, herunder Kemivåbenkonventionen, De deltagende staters beslutning for at adressere truslen fra brugen af kemiske våben på den ekstraordinære samling i kemivåbenorganisationen OPCW (27. juni 2018), Australia Group, The Proliferation Security Initiative samt The International Partnership Against the Impunity for the Use of Chemical Weapons. Forordningen understøtter desuden implementeringen af en række relevante FN Sikkerhedsrådsresolutioner, herunder sikkerhedsresolution 1540 (2004), 2118 (2013), 2209 (2015), 2235 (2015) and 2325 (2016).

3. Formål og indhold

Forslagets foreslåede sanktionsregime indebærer, at der kan iværksættes målrettede restriktive foranstaltninger i form af indefrysning og indrejseforbud over for personer, grupper, virksomheder og enheder, der er ansvarlige for eller yder økonomisk, teknisk eller materiel støtte ifm. fremstilling, anskaffelse, opbevaring, transport eller brug af kemiske våben. De restriktive foranstaltninger kan endvidere iværksættes over for personer, grupper, virksomheder og enheder, der tilskynder eller opfordrer andre personer, grupper, virksomheder og enheder til handlinger, som resulterer i eller bidrager til ovennævnte aktiviteter. Forslaget er det første tematiske EU-sanktionsregime. Virkefeltet er således ikke på forhånd afgrænset ift. personers, grupper, virksomheders og enheders geografiske eller organisatoriske tilhørsforhold.

Der er ved forslagets fremsættelse endnu ikke optaget nogen personer, grupper, virksomheder og enheder på den til forslaget tilhørende sanktionsliste. Nye personer grupper, virksomheder og enheder kan tilføjes ved enstemmighed.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant

7. Konsekvenser

Forslaget forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller væsentlige konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Forslaget har været i høring i myndighedsinteressentkreds vedr. EU-sanktioner (Specialudvalget for EU-sanktioner). Ud over en enkelt teknisk afklaring af en formulering i et tidligere udkast, hvilket er resolveret, har kredsens bemærkninger til forordningsudkastet.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Samtlige medlemsstater bakker forslaget op.

10. Regeringens generelle holdning

Fra dansk side anses det generelt, at en fælles EU indsats øger muligheden for at imødegå truslen fra kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare trusler.

Fra dansk side ydes desuden fuld støtte til initiativer til at styrke Kemivåbenkonventionen og forhindre brugen af kemiske våben i andre internationale fora. Danmark var medunderskriver på det beslutningsforslag, som de deltagende stater vedtog på den ekstraordinære samling i kemivåbenorganisationen OPCW for at adressere truslen fra brugen af kemiske våben (d. 27. juni 2018). Danmark blev i maj 2018 endvidere medlem af det fransk-ledede Partnership Against the Impunity for the Use of Chemical Weapons (stiftet februar 2018).

Fra dansk side er der ydet udstrakt opbakning bag Storbritannien ifm. Skripal-sagen, herunder også dansk udvisning af to russiske diplomater, og politisk opbakning bag det Fransk-Britisk-Amerikanske militære svar på Asad-styrets brug af kemiske våben i Douma i 2018.

Danmark har tidligere ydet markante bidrag til fjernelsen af kemiske våben i hhv. Syrien (2013-2014) og Libyen (2016).

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Forslaget har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.